

Akwụkwọ Daniel - Nọmba Iri Anọ na Abụọ

Njikọ Ndị Na-ejikọta

Jeff Pippenger

2024-01-06

Jon Onye Na-eme Baptizim bu onye amuma bu njiko na-ejikota.

“Onye amuma Jon bu njiko jikotara oge nlekota abuo ahụ. Dị ka onye nnọchi anya Chineke, o guzoro n’ihu iji gosi mmekọrịta dị n’etiti iwu na ndị amuma na oge nlekota nke Ndị Kraịst. O bu ihè nke nta, nke a ga-eso site n’ihè ka ukwu. A mụnyere uche Jon site n’aka Mmụọ Nsọ, ka o wee mee ka ihè nwuo n’ebe ndi ya nọ; ma o dighi ihè ozo o bula nke nwugoro ma o bu nke ga-adị mgbe o bula nwuo nke oma nke ukwu n’ebe mmadu dara ada no dika nke si n’ozizi na n’ihe nlereanya Jisos puta. A ghotachabeghi Kraist na ozi Ya nke oma, di ka e gosiputara ha n’udi aja nke onyinyo. Obuna Jon n’onwe ya aghotachabeghi ndu na-abia n’odinihu, nke na-adighi anwu anwu, site n’aka Onye Nzoputa.” The Desire of Ages, 220.

Jisos bukwa onye amuma nke bu njiko na-ejikota ihe abuo.

“Kraist ebutewo uzọ site n’uwa ruo n’eluigwe. O bu ya na-emeputa njiko na-ejikota uwa abuo ahụ. O na-ewetara mmadu ihunanya na idi umeala n’obi nke Chineke, ma site n’uru oru Ya o na-ebuli mmadu elu ka o zute ime ka ya na Chineke di n’udo ozo. Kraist bu uzọ ahụ, eziokwu ahụ, na ndu ahụ. O bu oru siri ike iga n’ihu, nzokwu site na nzokwu, n’uzo mgbu na nwayo, n’ihu ma n’elu, n’uzo idi ocha na idi nsọ. Ma Kraist emewo nkwa zuru ezu iji kesaa ume oheru na ike di nsọ n’o bula nzokwu oganihu n’ime ndu nke Chineke. Nke a bu ihe omuma na ahumie ndi oru nile no n’ulooru ahụ choro, ha kwesikwara inwe ya, ma o bughị ya, ha na-ewetara oru Kraist nkocha kwa ubochi.” Testimonies, volume 3, 193.

Oru amuma Jon Baptist gunyekwara ijiko oge nlekota nke ebe nsọ nke uwa na ebe nsọ nke eluigwe. Okwu mbu Jon kwuru mgbe o buru uzọ hu Jisos bu:

N’echi ya sochirinụ Jon huru Jisos ka O na-abiakwute ya, si, Lee Nwa-aturu Chineke, onye na-ebupu mmehie nke uwa. Jon 1:29.

Ma obuna n’agbanyeghi na Jon ga-achoputa ngafe ahụ site n’Izrel oge ochie ruo n’Izrel nke mmuo, nghota ya banyere ngafe ahụ di nta.

“Kristi kwuru, n’ikwado Jon, ‘Ma ginị ka unu puru ihu? Onye-amuma? Ee, ana m asi unu, karịa onye-amuma.’ O bughị naani na Jon bu onye-amuma iji buru amuma banyere ihe ga-eme n’odinihu, kama o bu nwa nke nkwa, juputara na Muo Nsọ site n’oge a muru ya, e chikwara ya site n’aka Chineke ka o ruo oru puru iche dika onye mmeghari, n’ikwadebe otu ndi mmadu maka inabata Kraist. Onye-amuma Jon bu njiko jikotara oge omume abuo ahụ.

“Okpukperechi ndi Juu, n’ihi ihapu ha Chineke, buruworu nke dabere nke ukwu n’emume. Jon bu ihè nta, nke ihè ka ukwu ga-eso. O ga-eme ka ntukwasị-obi ndi mmadu nwere n’omenala ha maa jijiji, kpokuo mmehie ha n’ebe ncheta ha nọ, ma duru ha n’icheghari; ka e

wee kwadebe ha ighota uru oru Kraist bara. Chineke sitere n'ike mmuo nsọ gwa Jon okwu, na-enye amuma ahụ ihè, ka o wee wepu nkwenkwe ugha na ochichiri n'uche ndi Juu eziokwu, nke ozizi ugha si n'ogbo ruo n'ogbo na-achikobara ha.”

“Onyeozu kacha nta nke soro Jisos, nke huru oru-ebube Ya, ma gee nti n'ozizi Ya di nsọ nke nkuzi, ma nukwa okwu nkasi obi ndi si n'onu Ya puta, ka e nyere ohere karija Jon Baptist, n'ihina o nwere ihè dororo anya karija. O dighi ihè ozo enwula, ma o gaghi enwu kwa, n'elu ogugu isi nke mmadu mmehie, dara ada, ma e wezuga nke ahụ e nyere, ma na-enyekwa, site n'aka Onye ahụ bu ihè nke uwa. Kraist na ozi Ya aghotawo naani n'uzo na-edoghi anya site n'aja ndi ahụ e ji onyinyo gosi ihe. Obuna Jon cheputara na ochichi Kraist ga-adi na Jerusalem, nakwa na O ga-eguzobe alaeze nke uwa a, ndi isiokwu ya ga-abu ndi di nsọ.” Review and Herald, April 8, 1873.

Pol onyeozu bukwaa onye-amuma njiko nke ga-akowaputa ngwa amuma nke mgbanwe n'ezie gaa n'ihè ime mmuo. O ghotara na Jerusalem nkiti abughizi Jerusalem nke amuma, n'ihina na n'oge ahụ o gbanwerewo buru Jerusalem nke eluigwe.

N'ihina na Hega a bu ugwu Sainai di n'Arabia, o kwekoritakwa na Jerusalem nke di ugbo a, nke ya na umu ya no n'ogba-ohu. Ma Jerusalem nke di n'elu bu onye nweere onwe ya, onye ahụ bu nne anyi niile. Ndi Galeshia 4:25, 26.

N'isi nke abuo nke 2 Ndi Tesalonaika, nke anyi no na-atule, Pol kowara na Rom ogo mmuo nke nkiti bu ike ahụ nke gbochiri Rom ime mmuo nke papal ka o ghara iri n'ocheeze ruo n'afọ 538. N'isi ahụ o na-akowa na “nwoke nke mmehie” ahụ nke no odu n'ulo nsọ nke Chineke, bu otu “eze” ahụ Daniel kowara n'isi nke iri na otu, amaokwu nke iri ato na isii. Ihe akaebe na “eze ugwu” di n'amaokwu isii ikpezu nke Daniel iri na otu bu ochichi papacy ghorọ isi ihe di mkpa iji guzobe usoro eziokwu nke Future for America jiri mee ihe site n'mmuba nke omuma n'afọ 1989.

N'otu isiakwukwo ahukwa, Pol kowara oru Rom ndi ogo mmuo n'ikwusi ibili nke ochichi papacy, ruo oge a ga-ewepu Rom ndi ogo mmuo; ma site n'ime nke a, o kowara na “ihe a na-eme kwa ubochi” n'akwukwo Daniel bu Rom ndi ogo mmuo. Eziokwu ahụ ghorọ mkpisi ugodi n'onwe ya iji wulite nhazi nke eziokwu nke kpatara mmuba nke ihe omuma n'afọ 1798.

N'akuko ihe mere eme William Miller, a kposara ozi ahụ mgbe mgbanwe sitere n'otu Filadelfia gaa n'otu Laodisia ga-eme. N'akuko ihe mere eme Future for America, mgbanwe sitere n'otu Laodisia ruo n'otu Filadelfia ka a na-eme ugbo a.

Eziokwu ahụ Pol weputara n'ime 2 Ndi Tesalonaika, nke kowara ngafe ahụ sitere na Rom nke ndi ogo mmuo n'ezio kwu ruo na Rom ime mmuo nke papa, ghorọ ntoala nghota amuma nke Miller. E bilitere ma Jon Onye Na-eme Baptizim ma Pol iji kowaa ngafe sitere n'ihè nkiti ruo n'ihè ime mmuo. E ji Jon Onye Na-eme Baptizim mee ihe nnochianya William Miller, ma n'oru ya o di mkpa ka o ghota mmekorita na ngafe di n'etiti Rom nke ndi ogo mmuo na Rom nke papa, ngafe ahụ Jon e bilitere iji kowaa.

E nwere ntuka ise banyere “ihe a na-eme kwa ubochi” n'akwukwo Daniel, ma ha na-ebute ihe nnochianya nke ike papal mgbe niile. N'okwu mgbanwe amuma anyi na-atule, ntuka ise ahụ niile

gụnyere mgbanwe sitere na Rom nkịtị gaa na Rom ime mmụọ. “Ihe a na-eme kwa ụbọchị” n’akwụkwọ Daniel bụ otu n’ime eziokwu ndị e gosiri n’elu tebul abụọ Habakuk, ya mere ọ bụ eziokwu ntọala nke a ga-agbachitere; eziokwu nke a ga-emecha kpuchie n’okpuru ọla dị ọnụ ahịa ụgha na ego ụgha e mere ka ha yie ezi. Ọ bughị ihe mberede na eziokwu ọ bụla e gosiri n’elu chaatị abụọ ndị ahụ dị nsọ nwere nkwaado sitere n’ike mmụọ nsọ kpomkwem n’ime akwụkwọ Ellen White. Ijụ nke ọ bụla n’ime eziokwu ndị ahụ bụ ntọala (gụnyere “ihe a na-eme kwa ụbọchị”), bụ n’otu oge ahụ ijụ ikike nke Mmụọ nke Amụma.

“Mgbe ahụ, ahurū m banyere ‘Daily,’ na okwu ahụ bụ ‘sacrifice’ bụ ihe amamihe mmadụ tinyere, ọ bughịkwa nke ederede ahụ; nakwa na Onye-nwe-anyị nyere ndị kwusara mkpu awa ikpe ahụ nghota ziri ezi banyere ya. Mgbe idị n’otu dị, tupu 1844, ihe fọrọ nke nta ka ọ buru mmadụ nile jikọtara n’echiche ziri ezi banyere ‘Daily;’ ma kemgbe 1844, n’etiti ọgba aghara ahụ, anabatala echiche ndị ọzọ, ọchịchiri na mgbagwoju anya esokwa ya.” Review and Herald, November 1, 1850.

Ndị ahụ “nyere mkpu awa ikpe,” ghotara “ihe a na-eme kwa ụbọchị” dika ihe nnọchianya nke ikpere arụsị, na/ma ọ bụ Rom ikpere arụsị. Nghota ha gụnyere eziokwu ahụ na ha ghotara na okwu ahụ “àjà” esoghị n’akukụ amaokwu ahụ n’akwụkwọ Daniel, ebe ndị ntughari asusu nke Bible King James tinyere ya (site n’amamihe mmadụ). Nghota ndị ọsụ ụzọ ahụ gụnyekwara na a na-egosiputakarị “ihe a na-eme kwa ụbọchị” n’omumụ ihe ya na otu n’ime ihe nnọchianya abụọ nke ike papal, nakwa na ikpere arụsị (“ihe a na-eme kwa ụbọchị”) na-ebute ihe nnọchianya papal ụzọ mgbe niile. A na-akowaputa ha mgbe niile n’usoro ha siri bata n’ime akukọ ihe mere eme amụma. Akwụkwọ Daniel na Mkpughe anaghị ada mba n’usoro akukọ ihe mere eme ahụ nke ikpere arụsị na-ebute papalism ụzọ, ma mgbe akwụkwọ Mkpughe na-ebute ike nke atọ na-ebibi ihe, ya bụ amụma ụgha, a na-edobe usoro ahụ mgbe niile.

E wezuga nkuzi Pọl na ihe ndị amụma kwuru n’uzọ nkịtị gbanwere buru nke ime mmụọ n’oge nke obe, a na-amiputa nsogbu n’amụma Kraist banyere mbibi nke Jerusalem, nke a huru n’ozio ma niile ma e wezuga nke Jọn. Ihe nnọchianya abụọ nke ọchịchị ndị pope nke ejikọtara na “ihe a na-achụ kwa ụbọchị” n’akwụkwọ Daniel bụ ihe aru nke itogbo n’efu na njehie nke itogbo n’efu. Ihe nnọchianya abụọ ndị ahụ na-anochi anya akara nke anụ ọhia ahụ (ihe aru ahụ) na onyinyo nke anụ ọhia ahụ (njehie ahụ).

Mmehie ahụ nke na-enye ọchịchị papà ikike igbu ndị ọ na-ekpebi na ha bụ ndị juru okwukwe bụ njikota ụka na ọchịchị, ebe ụka na-achikwa mmekọrịta ahụ. N’ihi ya, Daniel na-anochi anya njikota ụka na ọchịchị, nke bụ onyinyo nke anụ ọhia papà, dika mmehie nkịtị nke mbibi. Akwụkwọ Nsọ na-akowa ikpere arụsị dika ihe aru, a na-anochikwa ikpere arụsị niile nke ike papà site n’izu-ike arụsị ya, nke Jọn kporo akara nke anụ ọhia ahụ, nke Daniel kporokwa ihe aru nke na-eweta mbibi.

Site n’otu n’ime ha ka obere mpi si pụta, nke toro nke ukwu, chee ihu n’ebe ndida, na n’ebe ọwụwa anyanwu, na n’ala ahụ mara mma. O tokwara nke ukwu, ọbuna ruo n’usu ndị agha nke eluigwe; o wee tuda ufodu n’ime usu ndị agha ahụ na ufodu kpakpando n’ala, zochakwa ha. Ee, o mere onwe ya nnukwu ọbuna ruo n’Onye-isi nke usu ndị agha ahụ, sitekwara n’aka ya ka a napuru àjà a na-achụ kwa ụbọchị, a kwatukwara ebe nsọ ya. E nyekwara ya usu agha

imegide àjà a na-achụ kwa ùbọchị n'ihì njehie; o wee tuda eziokwu n'ala; o mekwara omume ya, wee nwee oganihu. Daniel 8:9–12.

Anyị ga-atule amaokwu ndị a n'uzọ sara mbara karị n'isiokwu ọzọ, ma n'amaokwu nke iri na otu, ike ahụ nke weliri onwe ya elu megide Kraịst bụ Rom ndị ọgọ mmụọ, mgbe ha nwara igbu Ya n'oge a mụrụ Ya, ma mechara mee nke ahụ n'obe. Amaokwu ahụ na-ekwu na “site n'aka ya” (Rom ndị ọgọ mmụọ), “e wepuru nke ùbọchị niile.” Okwu Hibru a sughariri ibụ “e wepuru” bụ “rum,” ma ọ putara “ibuli elu na ikwalite.” Rom ndị ọgọ mmụọ ga-ebuli elu ma kwalite okpukpe ikpa arụsị, ha wee mee kpomkwem ihe ahụ n'akuko ihe mere eme. Nke a bụ ihe mere e ji akpo ha “Rom ndị ọgọ mmụọ.”

Amaokwu nke sochirinụ na-akowa na e nyere Rom nke popu “ndị agha” (ike agha), nke megidere, ma ọ bụ ga-emerị “ihe a na-eme kwa ùbọchị” (okpukpe ndị mba ọzọ). Nke a kwa bụ eziokwu nke akuko ihe mere eme, n'ihì na ndị popu ji ike agha ruo ọrụ (ọ bụ ezie na ọ dibeghi mgbe o nwere ndị agha nke ya), jji merie mgbochi e debere n'uzọ mbilite ya n'ike. Ike ahụ sitere na Rom nke ndị mba ọzọ. E nyere ya ike agha ahụ o jiri mee ihe site na “mmehie,” n'ihì na mmehie nke kwere ka ọ chikwaa ndị agha nke ndị eze tinyere ya n'ocheeze n'afọ 538, bụ mmehie nke njikota uka na ochichi. Nke mbu, a na-ekwu maka Rom nke ndị mba ọzọ n'amaokwu nke iri na otu, na-eme ka onye na-amu ihe ahụ mara na Rom nke ndị mba ọzọ ga-ebili imegide Kraịst, nakwa na ọ ga-ebuli elu okpukpe ndị mba ọzọ.

Amaokwu na-esote na-akowa njehie nke njikota uka na ochichi nke nyere ikike ka okwa pope merie ma wepu ihe mgbochi nke Rom nke ndị ọgọ mmụọ ji eme ihe megide ya. Akuko ihe mere eme na-akwado itinye amaokwu abuo ahụ n'oru. “Ihe a na-eme kwa ùbọchị” na-anochi anya ma Rom nke ndị ọgọ mmụọ, ike ahụ nke guzoro imegide Kraịst, ma ọ bụ okpukpe nke ikpere arusi nke Rom nke ndị ọgọ mmụọ buliri elu. A na-esokwa ihe nnochianya nke “ihe a na-eme kwa ùbọchị” ya na okwa pope, n'ihì na ọ na-akowaputa njehie nke uka na ochichi nke bụ ihe na-enye okwa pope ike, tinyere agha, ime aru ojo ya. Ojiji nke ato Daniel ji “ihe a na-eme kwa ùbọchị” bụ ajuju ahụ nke na-emeputa aziza ahụ, nke bụ ogidi etiti nke Adventism.

Mgbe ahụ, anuru m otu onye nsọ ka ọ na-ekwu okwu, onye nsọ ọzọ wee si onye nsọ ahụ nke kwuru okwu, Ruo ole mgbe ka ohuu ahụ ga-adi banyere àjà nsure oku kwa ùbọchị, na njehie ahụ nke itogboro n'efu, nke ga-enyefe ma ebe nsọ ma usuu ndị mmadu ka a zoda ha n'okpuru ukwu? Daniel 8:13.

N'amaokwu a, a juru ajuju gbasara ogologo oge ohu a ga-adi, ya bụ, a na-achọ aziza nke na-anochi anya oge ga-ewe, ọ bughị otu ntabi oge a kapiri onu. Ajuju ahụ abughi n'ubochi ole ka a ga-emezu ohu ahụ, kama ọ bụ ginị ka oge ohu ahụ ga-ewe. Amaokwu ahụ anaghiaju, “Mgbe ole?” ọ na-aju, “Ogologo oge ole?” Ohu ahụ bụ banyere ike ndị na-ebibi ihe nke ikpere arusi, nke a na-anochi anya dika “ihe a na-eme kwa ùbọchị,” na okwukwe papal kwa, dika mmehie nke papacy ahụ nke a na-emezu mgbe ọ na ndị eze nke uwa akwaa iko. Ike ndị ahụ abuo na-ebibi ihe, ya bụ ikpere arusi nke papalism sochiri, ga-azoda ebe nsọ ahụ na usuu ahụ ruo oge nke “ugboro asaa.”

Ọ di mkpa ighota na nzopida nke ebe nsọ nkiti ahụ, nke malitere n'oge Babilon, ma gara n'ihu ruo mgbe Jerusalem bibiri site n'aka Rome ndi na-ekpere arusi n'afọ 70 AD, bụ ndi ochichi ndi

na-ekpere arụsị mere ya site ná mmalite nke akụkọ ihe mere eme ruo na njedebe ya. Ya mere, ọ bụ ekpere arụsị nkịtị n'ọtụtụ ụdị ya zopidara ebe nsọ nkịtị ahụ na usuu nkịtị ahụ (ndị nke Chineke). Ma ọ bụ Rome ime mmụọ zopidara Jerusalem ime mmụọ na Israel ime mmụọ.

Ma ogige ahụ nke dị n'èzí ụlọ nsọ hapụ, atụla ya; n'ihhi na e nyere ya ndị mba ọzọ: ha ga-azọkwa obodo nsọ ahụ n'okpuru ụkwụ ọnwá iri anọ na abụọ. M ga-enyekwa ndị àmà m abụọ ike, ha ga-amụkwa amụma otu puku narị abụọ na iri isii ụbọchị, yi uwe akwa mwute. Mkpughe 11:2, 3.

Jon Baptist bụ onye-amụma njikọ nke gosiputara mgbanwe nke nkesa oge si n'ebe nsọ nke ụwa gaa n'ebe nsọ nke eluigwe, n'amaghị izu ezuru nke ọrụ ya. Pọl bụ onye-amụma njikọ nke gosiputara mgbanwe nke nkesa oge site n'Israel nkịtị (ndị agha) gaa n'Israel nke mmụọ. Jerusalem nke a zopịara n'okpuru ụkwụ ruo ọnwá iri anọ na abụọ bụ Jerusalem nke mmụọ.

“Oge ndị a kpọrọ aha n'ebe a—ọnwá iri anọ na abụọ,” na ‘otu puku ụbọchị narị abụọ na iri isii’—bụ otu ihe ahụ, ha abụọ n'otu aka na-anọchi anya oge ahụ nke chọọchị Kraịst ga-ata ahụ mkpagbu n'aka Rom. Afọ 1260 nke ọchịchị kacha elu nke pope malitere n'afọ A.D. 538, ya mere ọ ga-akwụsị na 1798. N'oge ahụ, ndị agha France batara Rom ma mee pope onye mkpọrọ, ọ nwụkwara n'ala ọzọ. Ọ bụ ezie na e hoputara pope ọhụrụ n'oge na-adighi anya mgbe nke ahụ gasiri, usoro nchikwa pope enwebeghikwa ike kemgbe ahụ ijide ma ọ bụ jiri ọchịchị ahụ ọ nwere na mbụ.” *The Great Controversy*, 266.

Pọl ghọtara na n'oge mgbanwe ahụ mere n'akụkọ ihe mere eme nke obe, Jerusalem nke mmụọ, nke “dị n'elu,” ghoro obodo ahụ Chineke horo itinye aha ya, ma Jerusalem nkịtị kwusiri ibu Jerusalem nke amụma Akwukwo Nso.

N'ihhi na Hega a bụ ugwu Sainai di n'Arabia, ọ na-adakotakwa na Jerusalem nke di ugbo a, nke nokwa n'ibu ohu, ya na umu ya. Ma Jerusalem nke di n'elu bu onye nweere onwe ya, nke bu nne anyi niile. Ndị Galeshia 4:25, 26.

Eziokwu a di oke mkpa ka a ghota ya nke oma, ma itinye Jerusalem nkiti n'oru n'uzo na-ezighi ezi di ka akara nke amuma Akwukwo Nso bu akuku nke aghughu ndi Jesuit cheputara iji mebie eziokwu ahụ bu na poopu Rom bu onye ahụ na-emegide Kraịst. Ozizi ugha ahụ na-emeputa nkwenkwe n'etiti Protestantism dapuru n'ezi okwukwe nke na-enye ha ohere ile mba ndi Juu nke Israel nke oge a anya n'uzo na-ezighi ezi di ka akara nke amuma. Jerusalem nkiti kwusiri ibu Jerusalem nke Chineke n'oge obe.

“Obodo Jerusalem abughizi ebe di nsọ. Obubu onu nke Chineke diri ya n'ihhi iju Kraịst na ikpogide Ya n'obe. Ntupo ojii nke mmehie diri ya, ọ gaghikwa abukwa ebe di nsọ ọzọ ruo mgbe e sachara ya site n'oku nke eluigwe na-asachapu. N'oge a ga-eme ka ụwa a nke mmehie kochara di ọcha puo na ntupo mmehie ọ bula, Kraịst ga-eguzokwa ọzọ n'elu Ugwu Oliv. Mgbe ukwu Ya zuru ike n'elu ya, ọ ga-ekewa abuo, burukwa nnukwu ndagwurugwu di larii, nke a kwadebere maka obodo Chineke.” *Review and Herald*, July 30, 1901.

Mkpa idi iche di n'etiti Jerusalem nkiti na Jerusalem ime mmuo ka a ga-atule mgbe anyi na-atule amuma Kraịst banyere ogwugwu ụwa. Oge nke anọ Daniel ji akowa “ihe a na-eme kwa ụbọchị” di

n'isi nke iri na otu.

Aka ga-eguzo n'akukụ ya, ha ga-emetokwa ebe nsọ nke ike ahụ, ha ga-ewepukwa àjà nsure oku a na-achụ kwa ubochi, ha ga-edobekwa ihe arụ nke na-eme ka o buru ebe togboro n'efu. Daniel 11:31.

Amaokwu a na-akowaputa oru Rom ndi ogo mmuo ruru n'itinye ochichi pope n'ocheeze nke uwa n'afọ 538. "Aka" ndi ahụ na-anochi anya ike agha nke Rom ndi ogo mmuo nke kwadoro ochichi pope malite na Clovis, eze ndi Franks n'afọ 496. Ndi eze Europe di iche iche ruru oru n'itinye ochichi pope ahụ n'onodu ya mgbe Clovis gasiri, ma amaokwu ahụ na-akowaputa ihe anọ ndi eze Europe ahụ (aka) mere n'ihu ochichi pope, ozugbo ha mehiere site n'imeputa njiko uka na ochichi steeti na nwanyi akwuna nke Taja.

Mgbe ha kwusiri n'akukụ ochichi ndi pope, ha "meruru" ma o bu bibie obodo Rom, nke bu ihe nnochianya nke ike nke ma Rom nke ndi na-ekpere arusi ma Rom nke ndi pope. Mmehi ahụ a kporo n'amaokwu ahụ mere ugboro ugboro n'ime afọ ndi ahụ, dika e tinyere obodo Rom n'okpuru mwakpo agha na-aga n'ihu mgbe niile. Ndi eze Europe ahụ (aka ndi ahụ), ga-akwadokwa "iwepu ihe a na-eme kwa ubochi." Okwu Hibru a sughariri ibu "iwepu" n'amaokwu a abughi "rum," dika o di n'isi nke asato. N'amaokwu a, okwu ahụ a sughariri ibu "iwepu" bu "sur," ma o putara iwepu. Aka ndi eze Europe ahụ ga-ewepu mgbochi nke ndi na-ekpere arusi megide ibili nke ochichi ndi pope n'afọ 508. Mgbe ahụ n'afọ 538, aka ndi ahụ ga-etinye ochichi ndi pope n'ocheeze nke uwa. Mgbe ahụ, na Nzuko Orleans, n'afọ ahụ kpomkwem, ochichi ndi pope tinyere iwu ubochi Sode n'oru.

Ubochi Sode dika ubochi ofufe bu ihe Nwannaanyi White kporo Sabat "arusi", ma ikpere arusi bu nkowa zuru oke nke Akwukwo Nso na-enye okwu ahụ bu "ihe aru." N'afọ 538, aka nke Rom ndi ogo mmuo debere ihe aru nke na-eme ka o buru nkiti.

"Ndi niile ga-ebuli ma fee ofufe sabbat arusi ahụ, bu ubochi Chineke na-agozighi, na-enyere ekwensu na ndi mmuo ozi ya aka site n'ike niile nke ikike ha nke Chineke nyere ha, nke ha agbagwojuru gaa n'iji ya eme ihe na-ezighi ezi. N'ibu ndi mmuo ozo kpaliri, nke na-eme ka nghota ha kpoo isi, ha apughi ihu na ibuli ubochi Sode elu bu kpmkpam usoro hiwere isi nke Chochi Katolik." Selected Messages, book 3, 423.

Amuma na akuko ihe mere eme na-akwado itinye n'oru ahụ anyi ka choputara ugbo a maka amaokwu iri ato na otu. Mgbe anyi na-ekwu na amuma na-akwado itinye n'oru a, anyi na-ezo aka n'eziokwu ahụ na e nwere amuma ndi ozo na-ekwu banyere otu eziokwu ndi a, n'agbanyeghi na anyi anaghi ebute ha n'ime mkparita uka a n'oge a. Oge nke ise na nke ikpezu Daniel ji "the daily" mee ihe, di na isi nke iri na abuo.

Site n'oge a ga-ewepuru aja nsure oku kwa ubochi, ma guzosie ihe aru nke na-eme ka o buru ozara, a ga-enwe otu puku ubochi nari abuo na iri itoolu. Ngozi nadiiri onye ahụ nke na-eche, ma ruo otu puku ubochi nari ato na iri ato na ise. Daniel 12:11, 12.

Amuma na akuko ihe mere eme na-akwado na n'afọ 508, mmegide megide iri elu nke ochichi ndi pope kwusiri n'ezie, mgbe e wepuru nke ikpezu n'ime ihe mgbochi ala ato ahụ (ndi Goth), dika

Daniel isi nke asaa si akọwapụta.

Anọ m na-atụle mpi ndị ahụ, ma lee, e nwere mpi ọzọ nta bilitere n'etiti ha, nke e si n'ihu ya fee mpi atọ mbụ ahụ n'ala site n'ikpọpụ ha na mgbọrọgwụ ha: ma lee, n'ime mpi a ka e nwere anya dị ka anya mmadụ, na ọnụ na-ekwu okwu ukwu. Daniel 7:8.

A kọwara iwepụ mpi atọ ahụ n'elu mbadamba abụọ dị nsọ ahụ; ma mgbe a chupụrụ nke atọ n'ime mgbochi ala atọ ahụ n'obodo Rom, n'afọ 508, e wepụrụ nguzogide megide ibili nke ike papal. Iwulite ahụ e zoro aka na ya n'amaokwu nke iri na otu na-anọchi anya afọ iri atọ dị n'etiti 508 na 538. O na-akọwa afọ iri atọ nke emezuru nkwa maka iguzobe nwoke nke mmehie n'ụlọ nsọ nke Chineke.

Okwu a sughariri dika "e wepuru" bukwa "sur," nke putara iwepu, ma n'afọ 508, e wepuru (e wepuru n'uzo) mgbochi megide iri elu nke ochichi popu. Site n'ubochi ahụ, otu puku afọ abuo na iri itoolu na-eduga gi na 1798, na onya na-egbu egbu nke ochichi popu. Otu puku ubochi atọ nari atọ na iri atọ na ise na-eduga gi na mmechuihu mbu, na mmalite nke oge ichere n'ogwugwu kpomkwem nke afọ 1843. Amaokwu ahụ na-ekwe nkwa ngozi nye ndi "na-abia" ruo 1843. Okwu ahụ "na-abia" putara imetu. Ubochi mbu nke 1844 na-akara mmechuihu mbu, ma ubochi ikpeazu nke 1843 na-emetu oge mbu nke 1844. Ubochi ikpeazu nke otu afọ na-emetu ubochi mbu nke afọ na-esote ya. Akuko ihe mere eme na amuma na-akwado ngozi ahụ ejikotara na ubochi ahụ.

Anyi ga-aga n'ihu n'itule mkpa nke "ihe a na-eme kwa ubochi" dika eziokwu ntoala n'isiokwu na-esonu.

"A ga-eme ka ozi nile e nyere site n'afọ 1840–1844 buru nke di ike ugbu a, n'ihina e nwere otutu mmadu tufuru nduzi ha. Ozi ndi ahụ ga-aga n'ulo-nzukọ nile."

"Kraist siri, 'Ngozi nadiiri anya unu, n'ihina ha na-ahụ; na nti unu, n'ihina ha na-anu. N'ihina n'ezie asi m unu, na otutu ndi amuma na ndi ezi omume achowo ihu ihe ndi unu na-ahụ, ma ha ahubeghi ha; na inu ihe ndi unu na-anu, ma ha anubeghi ha' [Matthew 13:16, 17]. Ngozi nadiiri anya ndi ahụ huru ihe ndi ahụ a huru n'afọ 1843 na 1844."

"E nyere ozi ahụ. Ma ekwesighi idi mmechuihu obula n'ikpasa ozi ahụ ozo, n'ihina ihe iriba ama nke oge ndi a na-emezu; a ghaghị irucha oru mmechi ahụ. A ga-arụ nnukwu oru n'oge di mkpirikpi. N'oge na-adighi anya, a ga-enye ozi site n'ihoputa nke Chineke, nke ga-eto buru oké mkpu. Mgbe ahụ Daniel ga-eguzo n'okè ya, inye àmà ya." Manuscript Releases, volume 21, 437.